

Верховний
Суд

Оподаткування та легальна підприємницька діяльність

Ігор Олендер, д.ю.н.
суддя Верховного Суду

Верховний
Суд

Фіктивне підприємництво

Апріорна відсутність можливості суду встановити та перевірити всі нюанси здійснення господарської діяльності створює загрози для «легалізації» фіктивного підприємництва. Тому суд має робити вмотивований вибір між принципами офіційності та *in dubio pro tributario* в кожному конкретному випадку, виходячи з фактичних обставин справи.

<https://sud.ua/ru/news/blog/199581-onovlena-kontsepsiya-vini-v-podatkovomu-pravi>

Верховний
Суд

Фіктивне підприємництво

Статус фіктивного підприємства несумісний з легальною підприємницькою діяльністю навіть за формального її підтвердження первинними документами. Первинні документи, виписані контрагентом, фіктивність господарської діяльності якого встановлена вироком суду, не можуть вважатися належно оформленими та підписаними повноважними особами звітними документами, які посвідчують факт придбання товарів, робіт чи послуг.

(постанова Верховного Суду України від 1 грудня 2015 року у справі № 826/15034/14)

Фіктивне підприємництво

Колегія суддів Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду не вважає за необхідне відступити від зазначених висновків Верховного Суду України. Виходячи з положень частини шостої статті 78 Кодексу адміністративного судочинства України, межі обов'язковості вироку для адміністративного суду встановлюються лише щодо питань, чи існувало діяння та чи було вчинене воно цією особою. Колегія суддів враховує, що через підприємство з фіктивними (формальними) засновниками може вестися цілком правомірна юридична діяльність, яка має відповідні правові наслідки, а тому визнаний у вирокі факт фіктивного підприємництва не тягне автоматично за собою скасування всіх результатів відносин із контрагентами. Такий вирок підлягає врахуванню у сукупності з дослідженням усіх складових господарських операцій.

(постанова Верховного Суду від 2 грудня 2019 року у справі № 804/729/17)

Верховний
Суд

Фіктивне підприємництво

Щодо дефекту податкового повідомлення-рішення та наявності вироку суду в кожній конкретній справі суд має надавати правову оцінку встановленим фактичним обставинам справи.

(ухвала Верховного Суду від 26 березня 2018 року у справі № 826/19939/16)

Верховний
Суд

Фіктивне підприємництво

Первинні документи, які стали підставою для формування позивачем податкового кредиту та зменшення фінансового результату, були видані контрагентом, діяльність якого мала ознаки фіктивного підприємництва, а тому не можуть вважатися належно оформленими та підписаними повноважною особою звітними документами, які посвідчують факт придбання товарів.

(постанова Верховного Суду від 1 вересня 2020 року у справі № 804/1053/17)

Верховний
Суд

Фіктивне підприємництво

Факт наявності вироку, ухваленого на підставі угоди у кримінальному провадженні, дійсно не дає підстав для автоматичного висновку про нереальність господарських операцій, але підлягає врахуванню в сукупності з дослідженням усіх складових господарських операцій.

(постанова Верховного Суду від 20 березня 2020 року у справі № 520/399/19)

Фіктивне підприємництво

Норми матеріального права не можуть пов'язувати визнання ознак фіктивності юридичної особи з обов'язковою наявністю вироку щодо осіб, які вчинили фіктивне підприємництво. Факт наявності вироків, ухвалених на підставі угод у кримінальному провадженні, не дає підстав для автоматичного висновку про нереальність господарських операцій, якщо іншими наданими доказами рух товару і зміни в активах / зобов'язаннях платника податків підтверджуються.

Як наслідок, існує нагальна необхідність перевіряти доведеність кожного податкового правопорушення та здійснювати комплексне дослідження всіх складових господарських операцій з урахуванням обставин, установлених у вироків, які набрали законної сили.

(ухвала Верховного Суду від 28 квітня 2021 року у справі № 160/3364/19)

Верховний
Суд

Фіктивне підприємництво

Оскільки принцип верховенства права передбачає наявність правової визначеності, а також те, що Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду висловив намір відступити від висновку, викладеного в постановах Верховного Суду України у справах № 810/5645/14, 826/3477/13-а, 826/15034/14, Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку про наявність правових підстав для прийняття цієї справи до розгляду.

(ухвала Верховного Суду від 23 червня 2021 року у справі № 160/3364/19)

—
Верховний
Суд

Дякую за увагу!